

Bemærkninger til forslaget

I. Den internationale baggrund

Næsten alle verdens lande er berørt af den nuværende verdensøkonomiske situation, som mere og mere antager karakter af en global økonomisk krise. Det gælder ikke mindst udviklingslandene. Her ved begyndelsen af 1983 befinder udviklingslandene sig i en meget alvorlig og vanskelig tilpassningsproces til den mindre gunstige internationale økonomi. De centrale problemer i udviklingslandene i de kommende år vil være de store betalingsbalancevanskeligheder, ofte kombineret med betydelige underskud på statsbudgettet, den tiltagende mangel på fødevarer i store dele af den tredje verden, de stigende energipriser, som især rammer udviklingslandene, og vanskelighederne ved at forbedre de fattige befolkningsgruppers situation.

Den økonomiske vækst i udviklingslandene er mere end halveret fra 1980 til 1981 fra gennemsnitligt omkring 5 pct. af bruttonationalproduktet til lidt over 2 pct., hvilket for mange landes vedkommende har indebåret en betydelig nedgang i bruttonationalproduktet pr. indbygger. Alle grupper af udviklingslande er blevet ramt af denne nedgang. Hårdest ramt er lavindkomstlandene, især landene i Afrika syd for Sahara. Mange af disse har haft tilbagegang eller stagnation lige siden 1977. Det førte i 1980 til et reelt fald i disse landes import, og faldet var endnu større i 1981. Købekraften i disse landes eksport målt i forhold til deres import er faldet med over 25 pct. i løbet af de sidste 5 år. En særlig gruppe udgør de lavindkomstlande, som FN har klassificeret som »mindst udviklede«. Disse er karakteriseret ved udbredt fattigdom, dårlige uddannelses- og sundhedsforhold, ringe industriproduktion, lav eksport og svag infrastruktur.

På denne baggrund er afhjælpningen af fattigdommen i den tredje verden blevet stadig vigtigere, og behovet for udviklingsbistand er stigende.

II. Hidtil gældende danske principper

Lov om internationalt udviklingssamarbejde (lov nr. 297 af 10. juni 1971 med senere ændringer)

indeholder en formålsparagraf (§ 1), hvoraf følgende centrale principper kan udledes:

- at bistanden ydes i samarbejde med modtagerlandenes regeringer og myndigheder,
- at bistanden skal fremme økonomisk vækst, social fremgang og politisk uafhængighed, i overensstemmelse med FN-pagten, samt
- at bistanden skal sigte mod en forbedring af de fattige befolkningsgruppers økonomiske, sociale og politiske vilkår.

Herudover har der i praksis været bred enighed om bl.a. følgende principper (jfr. Beretning fra Styrelsen for internationalt Udviklingssamarbejde 1981, side 22):

- at bistanden fortrinsvis skal gå til de fattigste udviklingslande,
- at der tilstræbes en nogenlunde ligelig fordeling mellem bilateral og multilateral bistand,
- at den bilaterale bistand fordeles nogenlunde ligeligt mellem gavebistand og lånebistand, samt
- at modtagerlande og bistandsaktiviteter alene vælges ud fra synspunkter om bistandens nyttevirkning.

III. Regeringens program til investeringsfremme

Med udenrigsministerens indlæg på mødet den 18. oktober 1982 i Rådet for internationalt udviklingssamarbejde samt med regeringens program til investeringsfremme er der skabt uklarhed og usikkerhed om disse principper for den danske bistand til udviklingslandene.

Det anføres bl.a. i investeringsfremmeprogrammet, at det bør overvejes at forskyde en del af bistanden fra multilateral til bilateral hjælp, hvilket skulle åbne for større leverancer af danske varer og tjenesteydelser. Det anføres endvidere, at en forhøjelse af den gældende indtægtsgrænse for lande, der kan komme i betragtning som modtagere af danske statslån, ligeledes vil medføre større afledet eksport for dansk erhvervsliv. Endelig anføres, at en forhøjelse af statslånsgrænsen tillige vil skabe mulighed for øget anvendelse af såkaldt »blandede kreditter« (statslån kombineret med